

HRVATSKA NARODNA BANKA

ZAKON O PLATNOM PROMETU

Obveze informiranja korisnika

Sadržaj

- Platne usluge
- *Negative scope*- što nisu platne usluge?
- Pružatelji platnih usluga
- Jednokratne platne transakcije *vs* okvirni ugovori
 - Obveze informiranja korisnika
 - način davanja informacija
 - prethodne informacije za platitelja i primatelja
 - informacije za platitelja i primatelja nakon transakcije
- Iznimke za instrumente male vrijednosti
- Izmjene okvirnog ugovora
- Otkaz okvirnog ugovora

Obuhvat transakcija

- Područje obuhvata platnih transakcija
 - u pravilu jednoznačno regulira sve transakcije neovisno o mjestu pružatelja usluge plaćanja i o valuti izvršenja plaćanja
 - iznimno se, kada je to nužno, radi razlika između nacionalnih, prekograničnih (*two leg*) i međunarodnih transakcija
 - iznimno se, kada je to nužno, radi razlika između kunskih, eurskih (i druge EU valute) i ostalih transakcija

Vrste transakcija

- *Push* – inicira ih **izravno** sam **platitelj** svom pružatelju usluga plaćanja
 - standardni virmani/doznake (*e-banking* nalozi, nalozi po bankovnom računu zadani mobitelom)
 - novčane pošiljke (*Western Union*)
 - plaćanja zadana mobitelom “na teret” telefonskog broja (*prepaid/post paid*)
- *Pull* – inicira ih platitelj **preko primatelja** plaćanja ili ih inicira **izravno primatelj** plaćanja
 - kartična plaćanja (POS terminali – debitne kartice, kreditne kartice, debitne kartice s odgodom plaćanja, *charge* kartice)
 - pojedina plaćanja određenim instrumentima (*prepaid* poklon kartice)
 - izravna terećenja
- Polaganje i podizanje gotovine
- “Platni instrument” nije usluga plaćanja!!!!

Opće odredbe - sedam usluga plaćanja (čl.3)

1. Usluge koje omogućuju polaganje gotovog novca na račun za plaćanje kao i sve postupke koji su potrebni za vođenje računa za plaćanje;
2. Usluge koje omogućuju podizanje gotovog novca s računa za plaćanje kao i sve postupke koji su potrebni za vođenje računa za plaćanje;
3. Usluge izvršenja platnih transakcija, uključujući prijenos sredstava na račun za obavljanje plaćanja kod pružatelja usluga plaćanja korisnika ili kod drugog pružatelja usluga plaćanja:
 - izvršenje izravnih terećenja, uključujući jednokratna izravna terećenja;
 - izvršenje platnih transakcija putem platnih kartica ili sličnog sredstva;
 - izvršenje kreditnih transfera, uključujući trajne naloge;

Opće odredbe-sedam usluga plaćanja (nastavak)

4. Usluge izvršenja platnih transakcija gdje su sredstva pokrivena kreditnom linijom za korisnika usluga plaćanja:
 - izvršenje izravnih terećenja, uključujući jednokratna izravna terećenja;
 - izvršenje platnih transakcija putem platnih kartica ili sličnog sredstva;
 - izvršenje kreditnih transfera, uključujući trajne naloge;
5. Usluge izdavanja i/ili prihvaćanja (“*acquiring*”) instrumenata plaćanja;
6. Usluge novčanih pošiljaka (čl. 2. st. 1. točka 21.);
7. Usluge izvršenja platnih transakcija kada se suglasnost platitelja za izvršenje platne transakcije daje nekim telekomunikacijskim sredstvom, digitalnim ili informatičko-tehnološkim uređajem, a plaćanje se obavlja u telekomunikacijskom, informatičko-tehnološkom sustavu ili mrežnom operatoru, koji djeluje isključivo kao posrednik između korisnika usluga plaćanja i dobavljača robe i usluga.

Negative scope – što nisu platne usluge? (čl.4.)

- ❑ gotovina iz ruke u ruku
- ❑ profesionalni prijevoz gotovine
- ❑ *cash back*
- ❑ čekovi
- ❑ plaćanja u okviru kupoprodaja financijskih instrumenata uključujući korporativne akcije i slično
- ❑ izdavanje instrumenata za plaćanja u okviru ograničene mreže pružatelja usluga
- ❑ platne transakcije između pružatelja platnih usluga
- ❑ tzv. “nezavisni bankomati”
- ❑ čl. 4. točka 12 !

Pružatelji usluga plaćanja (čl. 5.)

- Kreditne institucije sukladno odobrenju i posebnom zakonu
 - banke, štedne banke, kreditne institucije iz EU, kreditne institucije iz trećih zemalja
 - čl. 155.!
- Institucije za elektronički novac (ZIEN),
- Institucije za platni promet
 - sa sjedištem u RH i njihove podružnice i zastupnici
 - sa sjedištem u EU i njihove podružnice i zastupnici
- HNB kada ne djeluje u svojstvu monetarne vlasti
- RH i njezina lokalna ili regionalna tijela kada ne djeluju u svojstvu javnih tijela
- ECB kada ne djeluje u svojstvu monetarne vlasti

Obveza informiranja korisnika platnih usluga od strane pružatelja platnih usluga – Opće odredbe

- ❑ Primjena na sve odnose pružatelj usluga plaćanja – korisnik (čl. 8.)
 - ne-potrošač i njegov pružatelj usluga plaćanja sve mogu ugovoriti i drugačije
- ❑ Propisane informacije su besplatne (čl. 9.)
- ❑ Teret dokaza o urednom informiranju korisnika je na pružatelju usluga plaćanja (čl. 10.)
- ❑ Pojedine iznimke za instrumente plaćanja malih iznosa i elektronički novac (čl. 11.)
- ❑ Primateelj plaćanja (trgovac) dužan je korisnika platnih usluga (kupca robe/usluge) izvijestiti o eventualnim popustima na određene platne instrumente (čl. 12 (1) + čl. 27 (5))
- ❑ Pružatelj platnih usluga dužan je korisnika platnih usluga izvijestiti o eventualnim naknadama za korištenje određenih platnih instrumenata (čl. 12(2))
- ❑ Primateelj plaćanja (trgovac) je dužan informirati korisnika (kupca robe/usluge) o eventualnom preračunu valuta, tečaju i naknadi (čl. 13.)

Jednokratne transakcije vs okvirni ugovori

- ❑ “Okvirni ugovor” jest ugovor o platnim uslugama kojim se uređuje buduće izvršenje platnih transakcija, a koji može sadržavati obvezu i uvjete otvaranja i vođenja računa za plaćanje,” (čl. 2. toč. 23.)
- ❑ Jednokratna transakcija – svaka transakcija koja nije pokrivena okvirnim ugovorom
- ❑ Postojanje/nepostojanje okvirnog ugovora rezultat je prirode same usluge i nije uvjetovano Zakonom
- ❑ *Recital “ If there is a paymen account or a specific payment instrument, a fremework contract is required”*
- ❑ Jednokratna transakcija putem platnog instrumenta izdanog temeljem okvirnog ugovora – izbjegavanje dvostrukog informiranja (čl. 14.)
- ❑ Razlika kod informiranja korisnika – u načinu davanja i opsegu informacija

Jednokratne platne transakcije – način davanja informacija

- Način davanja (učiniti raspoloživim) informacija korisniku od strane pružatelja platnih usluga (čl. 15(4))
 - prije nego se korisnik obveže na izvršenje transakcije
 - učiniti raspoloživim, razumljivim riječima, u jednostavnom i sveobuhvatnom obliku
 - na zahtjev korisnika na papiru ili drugom trajnom nosaču
- Dostavom nacрта primjerka ugovora o jednokratnoj platnoj transakciji ili primjerkom naloga za plaćanje koji sadrži sve potrebne podatke (čl. 15(6))

Jednokratne transakcije – informacije platitelju

- Prethodne opće informacije (čl. 15.)
 - o informacijama koje platitelj mora dati pružatelju usluga plaćanja
 - o rokovima izvršenja plaćanja
 - o naknadama i tečaju
- Informacije platitelju nakon primitka naloga (čl. 16.)
 - identifikacija transakcije
 - referencu na primatelja plaćanja,
 - naknade i tečaj,
 - datum primitka naloga

Jednokratne transakcije – informacije primatelju

- Prethodne opće informacije (članak 15.)
 - o informacijama koje primatelj usluga plaćanja mora dati pružatelju usluga plaćanja
 - o rokovima izvršenja plaćanja
 - o naknadama i tečaju
- Informacije nakon izvršenja transakcije (članak 17.)
 - referencu transakcije, sve informacije prenesene transakcijom i informacije o platitelju
 - iznos transakcije u valuti odobrenja primatelja,
 - iznos naknada koje snosi primatelj i iznos svake pojedine naknade,
 - ako je primjenjivo, tečaj koji je primijenio pružatelj platnih usluga te iznos transakcije prije preračuna
 - datum valute odobrenja.

Okvirni ugovori – način davanja informacija

- Način **davanja** informacija (čl. 19(1))
 - na papiru ili nekom drugom trajnom nosaču podataka,
 - dovoljno unaprijed kako bi korisnik imao vremena za donošenje odluke o sklapanju ugovora i
 - učiniti raspoloživim lako razumljivim riječima i u jednostavnom i sveobuhvatnom obliku
- Dostavom nacрта primjerka okvirnog ugovora ili primjerkom naloga za plaćanje koji sadrži sve potrebne podatke (čl. 19(3))
- Tijekom trajanja ugovora – ugovor i sve informacije na zahtjev korisnika, bez odgađanja dati korisniku (čl. 20.)

Okvirni ugovori – prethodne informacije platitelju i primatelju

- Prethodne opće informacije i uvjeti (čl. 18.):
 - o pružatelju usluge plaćanja
 - o korištenju usluge plaćanja
 - karakteristike same usluge, podaci potrebni za zadavanje naloga
 - o naknadama, tečaju i kamatnim stopama
 - referentni tečaj/kamata, stvarni tečaj/kamata, promjenama teč/kta
 - o kanalima komunikacije između pružatelja i korisnika usluga plaćanja
 - sredstvo komunikacije, učestalost informiranja
 - o zaštitnim i korektivnim mjerama
 - zaštita platnog instrumenta, o blokadi instrumenta
 - o promjeni i prestanku (otkazu, raskidu) ugovora
 - o pravnoj zaštiti

Okvirni ugovori – informacije platitelju **prije** izvršenja svake **pojedine** transakcije

- Kad pojedinu platnu transakciju iz okvirnog ugovora inicira izravno platitelj, pružatelj platnih usluga dužan je na zahtjev platitelja dati sljedeće informacije o toj platnoj transakciji (čl. 23.):
 - o maksimalnom roku izvršenja i
 - o svim naknadama koje snosi platitelj i o iznosu svake naknade.

Okvirni ugovori – informacije platitelju **nakon terećenja** računa (nakon primitka naloga) (čl. 24.)

- ❑ Referencu svake transakcije i, ako je primjenjivo, informacije koje se odnose na primatelja
- ❑ Iznos transakcije u valuti terećenja računa za plaćanje ili u valuti koja je korištena na nalogu za plaćanje,
- ❑ Iznos svih naknada za tu transakciju, iznos svake naknade i kamate
- ❑ Tečaj i iznos platne transakcije nakon preračunavanja valute
- ❑ Datum valute terećenja ili datum primitka naloga
- ❑ Može se ugovoriti periodično informiranje ali ne rjeđe od jednom mjesečno, na ugovoreni način koji omogućuje platitelju pohranu i reproduciranje informacija u nepromijenjenom obliku.
- ❑ Jednom mjesečno na papiru, bez naplate naknade, na zahtjev korisnika

Okvirni ugovori – informacije primatelju **nakon** izvršenja **pojedine** transakcije (čl. 25.)

- ❑ Referencu svake transakcije i, ako je primjenjivo, informacije koje se odnose na platitelja
- ❑ Iznos transakcije u valuti odobrenja računa za plaćanje ili u valuti kojoj su sredstva stavljena na raspolaganje,
- ❑ Iznos svih naknada za tu transakciju, iznos svake naknade i kamate
- ❑ Tečaj i iznos platne transakcije nakon preračunavanja valute (ako je bilo preračuna prije odobrenja računa)
- ❑ Datum valute odobrenja

Jednokratne transakcije

- Informacije platitelju
 - prethodne opće informacije
 - informacije platitelju nakon primitka/zadavanja naloga
- Informacije primatelju
 - prethodne opće informacije
 - informacije nakon izvršenja transakcije
- Način davanja (**učiniti raspoloživim**) informacija (čl. 15(4))
 - prije nego se korisnik obveže na izvršenje transakcije
 - na zahtjev korisnika na papiru ili drugom trajnom nosaču
 - lako razumljivim riječima, u jednostavnom i sveobuhvatnom obliku

Okvirni ugovori

- Informacije platitelju
 - Prethodne opće informacije i uvjeti
 - informacije platitelju **prije** izvršenja svake **pojedine** transakcije
 - informacije platitelju nakon terećenja računa
- Informacije primatelju
 - Prethodne opće informacije i uvjeti
 - informacije primatelju nakon izvršenja pojedine transakcije
- Način **davanja** informacija (čl. 19(1))
 - dovoljno unaprijed kako bi korisnik imao vremena za donošenje odluke o sklapanju ugovora
 - na papiru ili nekom drugom trajnom nosaču podataka,
 - lako razumljivim riječima i u jednostavnom i sveobuhvatnom obliku

Okvirni ugovori – iznimke za instrumente male vrijednosti i elektronički novac (čl. 11.)

□ Uvjet za status iznimke

- platni instrument ne omogućava pojedinačne transakcije preko 225 kuna ili
- imaju ograničeno trošenje do ukupnog iznosa od 1.125 kuna ili
- imaju ograničeno pohranjivanje sredstava do 1.125 kuna

□ Odredbe koje su predmetom iznimke

- način davanja informacija
- prethodne informacije
- informacije platitelju prije izvršenja pojedine transakcije
- izmjene okvirnog ugovora
- informacije platitelju nakon terećenja računa
- informacije primatelju nakon izvršenja transakcije

Okvirni ugovori – izmjene okvirnog ugovora (čl. 21.)

- Način predlaganja izmjene
 - prema članku 19. stavku 1.
 - dva mjeseca prije predloženog datuma početka primjene te izmjene
- Mogu ugovoriti
 - da se podrazumijeva prihvaćanje od strane korisnika ako se izričito ne odbiju predložene izmjene
 - korisnik ima pravo na otkaz do stupanja izmjena na snagu
 - da se izmjene kamatnih stopa ili tečaja koje proizlaze iz referentne kamatne stope ili referentnog tečaja mogu provesti odmah, bez prethodne obavijesti
 - pružatelj je bez odgađanja dužan naknadno obavijestiti korisnika
- Izmjene koje su povoljnije za korisnika mogu se primijeniti i prije informiranja korisnika

Okvirni ugovori – otkaz okvirnog ugovora (čl. 22.)

- ❑ Korisnik može u svakom trenutku otkazati okvirni ugovor, bez obzira na to je li sklopljen na određeno ili na neodređeno vrijeme, osim ako je ugovoren otkazni rok
- ❑ Otkazni rok ne može biti dulji od jednog mjeseca
- ❑ Za otkaz okvirnog ugovora sklopljenog na vrijeme dulje od 12 mjeseci ili na neodređeno vrijeme, pružatelj platnih usluga ne smije korisniku naplatiti nikakvu naknadu, ako korisnik ugovor otkazuje nakon isteka 12 mjeseci
- ❑ Ako pružatelj platnih usluga ima pravo naplatiti naknadu za otkaz ugovora, takva naknada mora biti primjerena i u skladu s troškovima pružatelja platnih usluga
- ❑ Može se ugovoriti pravo pružatelja platnih usluga na otkaz okvirnog ugovora sklopljenog na neodređeno vrijeme uz otkazni rok od najmanje dva mjeseca prema članku 19(1)
- ❑ Ako se naknada za platne usluge korisniku platnih usluga naplaćuje periodično, u slučaju otkaza okvirnog ugovora pružatelj platnih usluga može obračunati samo naknadu koja je razmjerna trajanju ugovora
- ❑ Ako je korisnik platnih usluga naknadu platio unaprijed, pružatelj platnih usluga dužan je vratiti dio naknade razmjeran vremenu od otkaza ugovora do kraja razdoblja za koje je naknada plaćena